

16. 9. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mezera krytí: Nejvyšší soud ČR vyjasňuje vztah domněnek platební (ne)schopnosti

Domněnka platební schopnosti dlužníka definovaná v ust. § 3 odst. 3 insolvenčního zákona, tzv. mezera krytí, byla do českého právního řádu zakotvena novelou insolvenčního zákona k 1. červenci 2017. Od té doby bylo o mezeře krytí a prováděcím předpisu definujícím výkaz stavu likvidity a výhled vývoje likvidity napsáno a odpřednášeno mnoho. Donedávna však nebyla vyjasněna otázka vztahu mezery krytí jako domněnky platební schopnosti oproti domněnkám platební neschopnosti uvedeným v ust. § 3 odst. 2 insolvenčního zákona.

Počátkem roku se Nejvyšší soud ČR k této otázce vyjádřil v usnesení ze dne 27. února 2020, sp. zn. 29 NSCR 13/2019 („Rozhodnutí NS“). Připomněl přitom i časové omezení, v jehož rámci se lze tvrzením o méně než desetinové mezeře krytí bránit insolvenčnímu návrhu.

Konflikt domněnek platební **neschopnosti** s domněnkou platební **schopnosti** v případě, že mezera krytí představuje méně než 1/10 splatných peněžitých závazků dlužníka, přichází v úvahu pouze pokud je tvrzen úpadek dlužníka ve formě platební neschopnosti. Tento konflikt pramení z legislativního vývoje ust. § 3 insolvenčního zákona, které do 30. června 2017 obsahovalo pouze vyvratitelnou domněnku platební neschopnosti dlužníka, v případě, že:

- dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo
- dlužník neplní peněžité závazky po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo
- není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy majetku, závazků nebo zaměstnanců, kterou mu uložil insolvenční soud.

Novelou insolvenčního zákona, resp. pozměňovacím návrhem této novely, byl § 3 insolvenčního zákona doplněn o vyvratitelnou domněnku platební schopnosti v případě tzv. platebního zadrhnutí dlužníka. Ta stanovila, že se má za to, že dlužník, který je podnikatelem a vede účetnictví, je schopen plnit své peněžité závazky, jestliže rozdíl mezi výší jeho splatných peněžitých závazků a výší jeho disponibilních prostředků (dále jen "**mezera krytí**") představuje méně než desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků, anebo pokud mezera krytí klesne v období, na které se sestavuje výhled vývoje likvidity, pod jednu desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků.

Legislativním nedostatkem této novely, který pravděpodobně vznikl v důsledku přijetí úpravy mezery krytí v rámci pozměňovacího návrhu, byl nejasný vztah nové domněnky platební schopnosti k domněnkám platební neschopnosti upraveným v ust. § 3 odst. 2 insolvenčního zákona.

Nejvyšší soud ČR se v Rozhodnutí NS s tímto vztahem vypořádal, když předně uvedl, že „na úrovni domněnek nemůže současně platit (mít stejný právní význam) domněnka, že dlužník „není schopen plnit své peněžité závazky“ (§ 3 odst. 2 insolvenčního zákona) i domněnka, že týž dlužník (který je podnikatelem a vede účetnictví), „je schopen plnit své peněžité závazky“ (§ 3 odst. 3 insolvenčního zákona)“. Vztah jednotlivých domněnek platební (ne)schopnosti pak Nejvyšší soud ČR posoudil následovně:

„Mezera krytí“ nevyvrací domněnku platební neschopnosti v důsledku zastavení plateb podstatné části peněžitých závazků (ust. § 3 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona). Rozhodnutí NS k tomu uvádí:

„Nejvyšší soud vysvětlil, že za zastavení plateb ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 písm. a/ insolvenčního zákona je nutno považovat vědomé jednání dlužníka (jeho rozhodnutí, že nebude dále plnit své peněžité závazky, zpravidla doprovázené prohlášením o tom, že své závazky hradit nebude). Odtud plyne, že domněnka platební schopnosti dle § 3 odst. 3 insolvenčního zákona není způsobilá vyvrátit domněnku platební neschopnosti dle § 3 odst. 2 písm. a/ insolvenčního zákona...“.

Naopak, domněnku platební neschopnosti založenou neplněním peněžitých závazků dlužníkem po dobu delší 3 měsíců po splatnosti (ust. § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona) lze vyvrátit pomocí „mezery krytí“. Nejvyšší soud ČR v tomto ohledu vysvětlil, že:

„Logikou věci je dáno, že tam, kde vyvratitelná domněnka, že dlužník „není schopen plnit své peněžité závazky“, vychází ze skutečnosti, že dlužník neplní své peněžité závazky (dluhy) po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti (§ 3 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona), vyvrátí tuto domněnku (u dlužníka, který je podnikatelem a vede účetnictví) takové zhodnocení rozdílu mezi výší splatných peněžitých závazků dlužníka a výší disponibilních prostředků dlužníka (definice mezery krytí dle § 3 odst. 3 insolvenčního zákona), které povede k závěru, že onen rozdíl představuje méně než desetinu výše splatných peněžitých závazků dlužníka (výkaz stavu likvidity). Stejně tak vyvrátí domněnku dle § 3 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona zjištění, že výhled vývoje likvidity sestavený podle prováděcího právního předpisu osvědčuje, že mezera krytí klesne v období, na které se výhled vývoje likvidity sestavuje, pod jednu desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků. Nemělo by však být přehlédnuto, že ačkoli domněnka platební schopnosti dle § 3 odst. 3 insolvenčního zákona sistuje („přebíjí“) domněnku platební neschopnosti dle § 3 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona, platí tak jen do té doby, než bude domněnka platební schopnosti vyvrácena (jde stále jen o vyvratitelnou domněnku); k takovému vyvrácení však nepostačuje jen poukaz na skutečnosti zakládající (vyvratitelnou) domněnku platební neschopnosti dlužníka dle § 3 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona.“.

Nejvyšší soud ČR dále uvedl, že okolnost, že není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí (zakládající vyvratitelnou domněnku platební neschopnosti dlužníka dle § 3 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona) je sama skutečností, jejímž prostřednictvím může insolvenční návrhovač vyvrátit domněnku platební schopnosti dlužníka založenou správnou výší mezery krytí.

Ve vztahu k poslední domněnce platební neschopnosti - dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy majetku, závazku nebo zaměstnanců, kterou mu uložil insolvenční soud - jež je spíše sankčního charakteru, Rozhodnutí NS uzavírá, že ani tuto domněnku není „mezera krytí“ schopna vyvrátit.

Lze tedy shrnout, že domněnka platební schopnosti dlužníka, založená mezerou krytí nepřesahující jednu desetinu splatných peněžitých závazků dlužníka, vyvrací (nahrazuje) domněnku platební neschopnosti dlužníka dle § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona, nikoli však některou z domněnek platební neschopnosti dlužníka uvedených v § 3 odst. 2 písm. a), c) a d) insolvenčního zákona.

Závěrem je na místě poukázat i na další závěr učiněný v Rozhodnutí NS, a to závěr týkající se lhůty, ve které musí dlužník předložit insolvenčnímu soudu výkaz stavu likvidity nebo výhled vývoje likvidity. Tedy dokumenty, jež mají stanovený obsah a pomocí nichž se prokazuje naplnění domněnky

platební schopnosti - mezery krytí. Nejvyšší soud ČR uzavřel, že tyto výkazy musí dlužník předložit do 14 dnů od zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení, popřípadě ve lhůtě stanovené soudem ve výzvě dle ust. § 128 odst. 3 insolvenčního zákona. Tato výzva však musí dle Rozhodnutí NS být vydána nejpozději do 14 dnů od zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení. Uvedené pouze potvrzuje doporučení insolvenčních právníků, aby společnosti měli preventivně připravené podklady pro sestavení výkazů/výhledu likvidity, neboť po zahájení insolvenčního řízení je na jejich sestavení relativně málo času.

Mgr. Petr Mundl

GLATZOVA & Co.

[GLATZOVA & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác,
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440
Fax: +420 224 248 701
e-mail: office@glatzova.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)